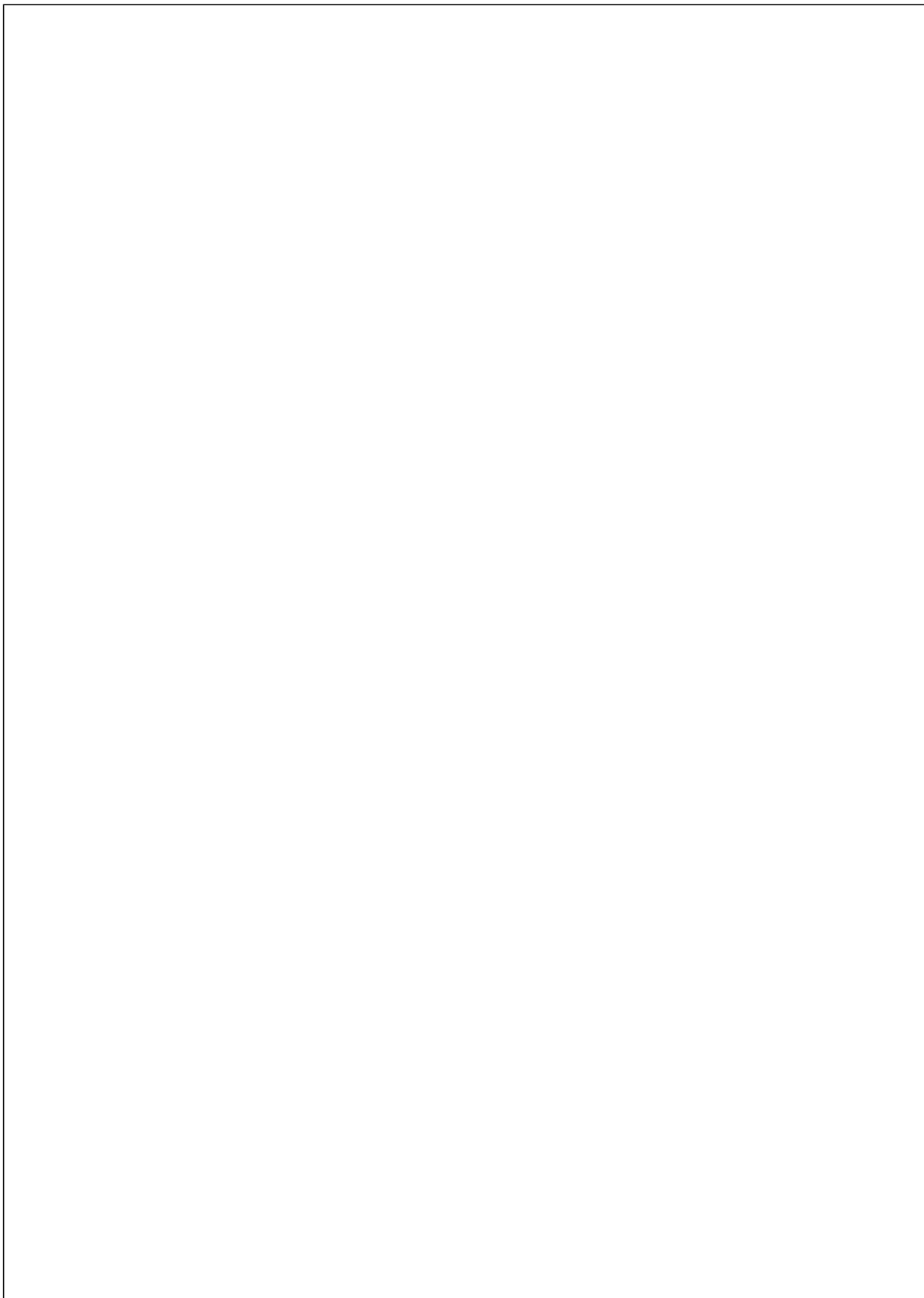

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/203882,TEKST-AUDIO-80-lat-temu-komunisci-oglosili-Manifest-PKWN.html>
27.02.2026, 02:31

[TEKST + AUDIO] 80 lat temu komuniści ogłosili Manifest PKWN

22 lipca 1944 r. Radio Moskwa poinformowało o utworzeniu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. W PRL rocznicę tego wydarzenia obchodzono jako Narodowe Święto Odrodzenia Polski.

22.07.2024

W styczniu 1944 r. Armia Czerwona, wypierając Wehrmacht, przekroczyła przedwojenną granicę RP. Sowiecki przywódca Józef Stalin nie zamierzał zwracać Polsce Kresów, zagarniętych kilka lat wcześniej na mocy paktu z Adolfem Hitlerem. Państwo polskie, które planował odbudować, miało obejmować tereny na zachód od Bugu i być ściśle podporządkowane Moskwie.

Marionetki Stalina

Już wiosną 1943 r. Związek Sowiecki zerwał stosunki demokratyczne z legalnym Rządem RP na Uchodźstwie. Wkrótce metodą faktów dokonanych Stalin przystąpił do tworzenia dla Polski alternatywnych ośrodków władzy, zdominowanych przez posłusznych mu komunistów. Takim organem stała się Krajowa Rada Narodowa – quasi-parlament powołany w nocy z 31 grudnia 1943 na 1 stycznia 1944 r. Kilka miesięcy później rolę quasi-rządu przyjął z kolei Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego.

O jego powołaniu poinformowało wieczorem 22 lipca 1944 r. Radio Moskwa. Na antenie odczytano Manifest PKWN. Podano nieprawdziwą informację, jakoby został on ogłoszony w Chełmie. W rzeczywistości powstał w stolicy ZSRS i był akceptowany przez Stalina. Dopiero 27 lipca członków PWKN przewieziono do Chełma, a 1 sierpnia – do Lublina.

„Rodacy! Wybiła godzina wyzwolenia. Armia Polska obok Armii Czerwonej przekroczyła Bug” – czytamy w pierwszych zdaniach manifestu. Ubrany w patriotyczne frazesy, dokument zapowiada „pomstę nad Niemcami”. Roztacza też wizję Polski suwerennej i demokratycznej, wcielającej w życie reformy społeczne.

Rzeczywistość okazała się diametralnie inna od tych deklaracji. „Stalin »państwo PKWN« traktował jak swoją własność, bezpośrednio wyznaczając kierunki działań komitetu i podległych mu formacji” – zauważa dr Maciej Korkuć o Oddziale IPN w Krakowie.

Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego istniał do 31 grudnia 1944 r., kiedy to został przekształcony w Rząd Tymczasowy.

Mit założycielski PRL

Ogłoszenie Manifestu PKWN, nazywanego też Manifestem Lipcowym, stało się mitem założycielskim „ludowej” Polski. Już latem 1945 r. Krajowa Rada Narodowa przyjęła ustawę o ustanowieniu 22 lipca Narodowym Świętem Odrodzenia Polski i dniem wolnym od pracy. W kolejnych latach rocznice Manifestu były hucznie obchodzone. Tego dnia organizowano festyny i akademie, wręczano odznaczenia, oddawano do użytku nowe inwestycje, niekiedy ogłaszano

amnestie dla więźniów politycznych.

Święto 22 lipca zostało zniesione przez sejm w kwietniu 1990 r., już po przemianach demokratycznych w Polsce.

Polecamy państwu [dodatek prasowy „Manifest PKWN”](#), przygotowany przez Oddział IPN w Krakowie i opublikowany 19 lipca tego roku.

Informacje o Manifeście PKWN i obchodach 22 lipca znajdą też Państwo w portalu IPN Przystanek Historia, na innych stronach internetowych Instytutu oraz na kanale IPNtv:

[Powstanie PKWN](#)

[Święto podległości. Obchody 22 lipca](#)

[Lipcowe Święto](#)

[ul. PKWN](#)

Święto 22 lipca w PRL – Historia dla Ciebie odc 49

AUDIO: dr Robert Spalek - w Moskwie ogłoszono Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego

Pliki do pobrania

[dr Robert Spalek - w Moskwie ogłoszono Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego \(mp3, 3.29 MB\)](#)

[dr Robert Spalek - w Moskwie ogłoszono Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego \(wav, 24.16 MB\)](#)

Aby zobaczyć odtwrzać włącz JavaScript

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala